Deloitte.

מדינת ישראל מצטרפת למאבק בשינויי האקלים

כיצד שינוי הגישה של הממשלה למאבק בשינויי האקלים עתיד להשפיע על המגזר העסקי?

בחודשים האחרונים אנו עדים לשינוי גישה משמעותי בגישת ממשלת ישראל למשבר האקלים, ובהתאם חלה עליית מדרגה ביוזמות הממשלתיות בנושא. זאת לאחר שנים רבות בהן ההתנהלות הישראלית בנושא נשרכה מאחור, ביחס למקבילותיה בקרב המדינות המפותחות. כעת, הנושא עובר לקדמת הבמה וניכר כי הממשלה הנוכחית מקצה משאבים ומחשבה רבה לקידום הפעילות בישראלית בנושא הן ברמת המודעות והן ברמת החקיקה והיוזמות המדיניות.

דוח מבקר המדינה שפורסם לאחרונה ודן בפעולות ממשלת ישראל והיערכותה למשבר האקלים מתח ביקורת על התנהלות ממשלות ישראל הקודמות והדגיש את הפער בין הצורך בדחיפות בטיפול בנושא לבין פעולות הממשלה עד כה. הדוח מגדיר את **המאבק בשינוי אקלים כמרכיב מרכזי באסטרטגיה הלאומית לחיזוק החוסן הציבורי והמוכנות המערכתית למשברים מרובי סיכון.** אכן פעולותיה האחרונות של הממשלה מסמנות כי היא מזהה את הצורך בעיסוק מוגבר בנושא, גם בהתאם להמלצות המבקר.

מאז תחילת הקדנציה שקדה ממשלה הנוכחית על פרסומן ואישורן של מספר תוכניות פעולה שמעידות גם הן על כך שהמאבק עולה שלב - מהגדרת אסטרטגיה וקביעת יעדים לתוכנית יישום ולביצוע:

תכנית יישום לאומית להתמודדות עם משבר האקלים

(או בשמה הלא רשמי - "תוכנית מאה הצעדים"), זוהי תוכנית העבודה הפורטת את צעדי המדיניות, פעולות ההפחתה וההיערכות של הממשלה בתחומים שונים כמו אנרגיה, תעשייה, תחבורה, פסולת ועוד. התוכנית כוללת סקירה מלאה של צעדים נקודתיים ורוחביים.

התוכנית להתייעלות אנרגטית והפחתת גזי חממה לשנים 2020-2030

שכוללת תכניות מענקים ותקציבים להתייעלות אנרגטית והפחתת גזי חממה, לרבות התייעלות בצריכת האנרגיה, הסבה מדלקים לחשמול תהליכים, הסטת ביקושים ואגירת אנרגיה במגזר העסקי, בדגש על תעשייה. תוכניו אלו מגלמות אפשרות להזדמנויות והשקעות בכלל השטח המוניציפלי, לרבות בנכסי הרשויות עצמן, בשיקום השטחים הפתוחים והצללת המרחב הציבורי וגם בשטחי מגורים, תעסוקה, מסחר ותעשייה.

מסמך מדיניות תמחור פחמן

כחלק מהמאבק להפחתת פליטות גזי חממה בישראל הממשלה אישרה מתווה לתמחור הפחמן. התמחור יחול בשלב הראשון על כלל הדלקים המזהמים, ובהמשך גם על פליטות גזי חממה מהטמנת הפסולת וממקורות פליטה אחרים. תמחור פליטות הפחמן באמצעות מיסוי הבלו על הדלקים יכסה כ-**80%** מפליטות גזי החממה של ישראל ויסייע לעמידה ביעדי פליטות גזי החממה של ישראל.

התחייבות לאפס פליטות עד 2050

אשר מרחיבה את התוכנית לכלכלה דלת פחמן עד שנת 2050 שפורסמה מוקדם יותר השנה. התחייבות זו מעלה את יעד צמצום הפליטות, מהפחתה של **85%** בפליטת גזי חממה עד 2050 להפחתה ב-**100%**. כלומר שעד שנת 2050 ישראל תגיע לאיפוס פליטות.

גולת הכותרת של המהלכים המדיניים בשבועות האחרונים היא יציאת המשלחת הישראלית הגדולה לגלזגו שבסקוטלנד שם התרחש הכינוס ה-26 של ועידת האקלים של האו"ם (COP26). גודלה של המשלחת הישראלית מעיד על חשיבות הנושא וההירתמות הבין משרדית של הממשלה לטיפול בנושא. בראש סדר היום של הועידה עמד המאבק בהתחממות הגלובלית, באמצעות צעדים כגון צמצום פליטות גזי חממה מהירים ונועזים והתחייבויות לאיפוס פליטות (Net-Zero), מניעת בירוא יערות ושמירה על בתי גידול, ושינוי במדיניות האנרגטית של מדינות.

אסונות הטבע הגדולים של השנתיים האחרונות, השינויים הקיצוניים במזג האוויר ואף משבר הקורונה מדגישים בפני מנהיגי העולם את דחיפות הפעולה לעצירת ההתדרדרות. גם ישראל, אשר עד לאחרונה השתרכה מאחורי מדינות אירופה בכל הנוגע לפעולה בנושא נדרשת כעת להרים את הרף, וכפי שאמר זאת ראש הממשלה בנט בנאומו בגלזגו: **"ישראל בתחילתה של מהפכה בנושא שינויי אקלים".**

השינוי המהותי במדיניות הממשלה הוא ברור. לשינוי גישה זה צפויות השפעות רבות על המגזר העסקי בישראל, אשר שיתוף הפעולה שלו הוא הכרחי עבור המדינה על מנת לעמוד ביעדיה. השינוי ישפיע בצורה שונה על מגזרים עסקיים שונים, בהתאם להשפעות הסביבתיות המרכזיות של כל אחד מהם. המדינה צפויה להפעיל מגוון כלים ותמריצים על מנת להניע עסקים לפעולה בהקשר האקלימי, ואלו עשויים להוות הזדמנות נדירה לקידום רווחי עבור הארגונים יטיבו לזהות את המפה המשתנה.

להלן פירוט של עיקר ההשפעות הצפויות על המגזרים העסקיים השונים:

תעשייה | התחבורה | נדל"ן | פיננסי | טכנולוגי | כלל המגזרים

במגזר התעשייה
החמרת תקנים ורגולציה נוספת

במגזר התעשייתי צפויים להיכנס שינויים אופרטיבים נרחבים. למשל, שינויי התקינה עבור מוצרים מזהמים, החלת מנגנון תמחור הפחמן, העלאת תעריפי ההיטלים על טיפול בפסולת, חיוב הטמעה של מערכת ניהול אנרגיה, וגולת הכותרת של המהלך, איסור הטמנת פסולת לא ממוינת ופסולת אורגנית לא מטופלת שצפוי להיכנס לתוקף ב-2023. **כל אלו ידרשו מיצרנים ומפעלים רבים לשנות מגוון רחב של היבטים במודל התפעולי הקיים שלהם.**

ההשפעות יורגשו לאורך כלל שרשרת הערך, החל באופן הטיפול בחומרי הגלם ועד לאריזה והשילוח. עם ההתייקרות הצפויה של הטיפול בפסולת, ידרשו מפעלים לתכנון מחודש שיאפשר להם לשמור על יעילות תפעולית. שיקולי הרווח-תועלת יעברו כיול מחדש ולאנשי התפעול בארגון עשויה להיות תרומה משמעותית - ארגונים אשר רוצים להתכונן למהלך, טוב יעשו אם ישאלו את השאלה **כיצד אפשר למנף את הפסולת כמקור הכנסה, להשיבה לייצור או לצמצם את יצירתה?**

בתחומי השימוש בדלקים לאנרגיה - התעשייה כולה תחויב בסופו של המהלך בהפחתת השימוש בדלקים מזהמים וייעול השימוש באנרגיה. מהלך שסופו עתיד להיות מעבר נרחב למקורות אנרגיה נקיים. על מנת ליישר קו עם השינויים הצפויים יש לעבוד כבר כעת על מציאת פתרונות חלופיים, בדיקת מקורות אנרגיה שונים ושימוש ממקסם תועלת במקורות הקיימים. חברות שירצו להניע תהליכי התייעלות אנרגטית והפחתת שימוש בדלקים מזהמים רק לאחר יישום תכניות הממשלה, עלולות למצוא את עצמן עומדות מול מחסור בציוד ואנשי מקצוע הנדרשים לכך. על כן, **אנו קוראים לחברות להתחיל בתהליכים אלו מוקדם ככל האפשר, כך שיוכלו גם לבצע אותם בקלות יחסית, וגם לקצור מכך רווחים מותגיים ותפעוליים.**

במגזר הרכב והתחבורה
חשמלי זה הכי

השינויים הצפויים בענף הם רבים ומגוונים, ותכליתם לצמצם את השימוש ברכב הפרטי ולהגביר את השימוש בכלי רכבים חשמליים. צעדים כגון עדכון מדיניות תעריפי חנייה ותקני חנייה, מענקים לרכישת אוטובוסים מאופסי פליטות וקביעת תקני פליטה לרכבים מיובאים יושמו בשנים הקרובות. בהמשך צפוי להיכנס לתוקף גם איסור מוחלט על יבוא מכוניות הפועלות באמצעות דלקים מזהמים. עד לשנת 2030 צי הרכב הממשלתי וציי הרכב של החברות הממשלתיות יורכבו מרכבים חשמליים בלבד. הקלות מס למוניות חשמליות וחנייה מועדפת לכלי רכב חשמליים יעודדו את הציבור הרחב לקחת חלק בשינוי. בעתיד הרחוק יותר, לאחר שנת 2035 תותר מכירה של רכבי מאופסי פליטות בלבד.

כלומר, **תחום הרכבים החשמלים בישראל צפוי לזנק משמעותית.** ארגונים המחזיקים ציי רכב גדולים צפויים להיות מהראשונים לאמץ את השינוי מאחר ונתוני הפליטה של הארגון יושפעו מכך בצורה דרמטית, וחברות הליסינג ויבואני הרכבים יצטרכו להיערך מראש לשינויים הצפויים בביקושים. גם חברות תובלה והיסעים יאלצו לבצע שינוים מהותיים בהרכב הצי שהן מחזיקות בהתאם לדרישות הרגולציה וציפיות מחזיקי העניין. לשינויים בתחום הרכב והדלק תהיה השפעת שרשרת על מגוון רחב מאוד של חברות מנותני שירותים משלימים ועד למחזיקי השקעות בתחום, **על כולם לנהל את השינוי הצפוי בצורה אפקטיבית ולבנות אסטרטגיה להתמודדות עימו כבר עכשיו.**

מגזר הבנייה ונדל"ן
ירוק וסולארי

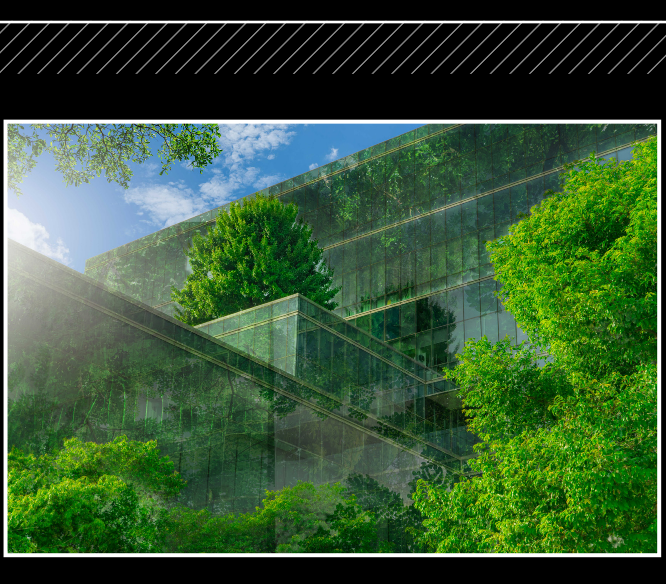

בשנים הקרובות צפויה להיווצר רגולציה חדשה אשר תחייב חברות בנייה ונדל"ן להטמיע פרקטיקות מתקדמות של בניה ירוקה. זאת, בהתאם לתקנים בינלאומיים מובילים, אשר מתייחסים להיבטים שונים בהשפעות הסביבתיות המגוונות של נכסי נדל"ן - כגון צריכת אנרגיה, ניהול פסולת, מחזור במים, שימוש יעיל בקרקע ועוד. בנוסף, יחולו דרישות ייחודיות מנכסי נדל"ן מסוגים ספיציפיים כגון הדרישה להציב פאנלים סולאריים על גגות מבני חינוך, ותקנים ייעודיים לתשתיות ירוקות.

אנו קוראים לחברות לבחון כעת את מוכנותן לעמידה בתקני הבניה הירוקה המתקדמים. נראה כי המומחיות והניסיון בתחומי הבניה הירוקה וניהול ההשפעות הסביתיות יהוו קריטריון משמעותי במכרזים ובקבלת היתרים מגוונים. אם עד כה, הבנייה הירוקה הייתה נדבך נוסף על הדרישות ההכרחיות, היא גולשת לתחומי הציות וכל החברות והקבלנים ידרשו לעמוד בסטנדרטים מתקדמים יותר. בהתאם, חברות שירצו להשיא תשואה עסקית-מוניטינית מפעילות הבניה הירוקה הקיימת שלהם, יצטרכו לשפר את רמת הביצועים שלהם בתחומים אלו, על מנת להמשיך ולבדל את עצמן אל מול מקבילותיהן.

המגזר הפיננסי
Sustainable Finance

התוכנית הממשלתית למגזר זה כוללת את שיכלול הרגולציה הפיננסית-סביבתית והתאמתה לרגולציית האיחוד האירופי. המהלך שצפוי לשנה הבאה וממשיך פעולות שכבר החלו בשוק המקומי, כולל שיתוף פעולה עם הרגולטורים הפיננסיים (ובראשם המפקח על הבנקים והמפקח על שוק ההון, שהעצימו את הפעילות שלהם בנושא בשנה החולפת), להטמעת תחום סיכוני ESG, וסיכוני סביבה ואקלים בפרט, בניהול השקעות ומימון. בנוסף, הממשלה תקים מסד נתונים אודות סיכונים אלו ואופן הניהול שלהם, אשר יונגש למגזר ולציבור הרחב ויעלה את המודעות לנושא. הדבר צפוי להעצים את ההשפעה, הקיימת כבר כיום, של האופן בו מוסדות פיננסים מכניסים שיקולים סביבתיים לתהליכי מימון והשקעה, וכן לשיקולי הלקוחות הבוחרים להפקיד את כספם וחסכונותיהם באותו מוסד.

השינוי התפיסתי באשר לקשר ולהשפעה הסביבתית של פעילויות כלכליות יבלוט במיוחד לאור השינויים שעוברים על כלל המשק. **סיכוני הסביבה והאקלים הופכים למשמעותיים בהרבה עבור כלל החברות, ובהתאם המגזר הפיננסי, כמי שממנן את החברות השונות מהמגזרים השונים, מרחיב את החשיפה שלו לסיכונים אלו.** בנוסף, חובות גילוי והיקף חשיפת המידע בהקשר לאופן ניהול הסיכונים המהותיים הללו ישפיעו גם כן על המוסדות הפיננסיים המובילים. מחזיקי עניין רבים כבר מבינים את הסיכון הפיננסי הכרוך בהשקעה לא סביבתית ואת עליית הסיכוי לתשואות בהשקעות סביבתיות, ובהתאם מעוניינים לבחון כיצד הגופים הפיננסיים איתם הם קשורים מנהלים את הסיכונים הללו.

מגזר הטכנולוגיה
הזדמנויות לחדשנות ומימון

הממשלה הנוכחית שמה דגש מיוחד על הובלה טכנולוגית של ישראל בתחום האימפקט-טק, ומקצה משאבים רבים לטובת מחקר ופיתוח טכנולוגיות אקלים וסביבה. הוכרזה תוכנית תמיכות רחבה לכל שלבי החיים של חברות סטרטאפ על מנת לקדם את פריצות הדרך הטכנולוגיות בתחומי האקלים והפליטות תוך טיפול בכשלי השוק הקיימים היום בתחום. כך למשל, תכנית יחידה (מבין תכניות רבות ומגוונות בתחום) מקציבה כ-100 מליון ש"ח למימון חברות ומיזמים פורצי דרך בתחום פתרונות אנרגיה ירוקה.

המטרה הממשלתית היא מיצובה של ישראל כאומת סטארט-אפ גם בתחומי הסביבה. אך **הקצאת התקציבים ואישורם הם גם בשורה ליזמים, למשקיעים ולחברות המחפשות אפיקי התפתחות נוספים. בשינוי גלומה גם הזדמנות.** כך למשל, חברות שהמודל התפעולי הנוכחי שלהן צפוי להיפגע עקב המעבר לכלכלה ירוקה יותר, יוכלו לפעול לקדם ולייצור החומרים החלופיים ברמת הפיתוח עצמה או ברמת ההשקעה בפיתוח של הטכנולוגיות. **זוהי העת לבחון מעורבות בתחום בדרכים ישירות ועקיפות על מנת לנצל הזדמנויות חדשות להשקעות הון משמעותיות שיניבו תשואה בעתיד הקרוב והרחוק.** הפרויקטים המתוארים עשויים להביא בשנים הקרובות למינוף השקעות בסך מוערך של כ-1.5 מיליארד ש"ח בהתייעלות באנרגיה ובהפחתת פליטות גזי חממה וזיהום אוויר.

השפעה מיידית בכלל המגזרים:
פעילות לאיפוס פליטות

ההתחייבות הישראלית לאיפוס פליטות עד 2050 וצמצום של כ-**30%** עד 2030, תחייב את כלל המגזרים - ובראשם אנרגיה, תחבורה, תעשייה, וחקלאות - לשורה רחבה של צעדים לצמצום הפליטות. על מנת לעמוד ביעד הכריזה המדינה על קידום מנהיגות עסקית וארגונית למחויבות לאפס פליטות. לשם כך בחודשים הקרובים צפויה להיכנס לפעילות פלטפורמה וולנטרית **להתחייבות** של עסקים, מפעלים וגופים פיננסים לפעילותם למען איפוס הפליטות. מערכת זו תפעל בנוסף למנגנון הדיווח הוולנטרי של פליטות שקיים כיום.

איפוס הפליטות בארגון עשוי להיות תהליך מורכב, אשר דורש חשיבה, משאבים והיערכות ועל כן חברות שטרם התחילו לפעול בנושא נמצאות מאחור כבר כעת והפער רק ילך ויגדל. **חברות אשר יצליחו למצב עצמן כמובילות בתחומן, כאכפתיות ומקיימות ירוויחו הן מסיקור תקשורתי, דעת קהל חיובית וצבירת מוניטין והן מבידול עסקי משמעותי בפניי מחזיקי העניין השונים שלהן.**

לסיכום, ניתן לומר בביטחון כי השפעת המהלכים המדיניים צפויה בכל מגזרי המשק הישראלי. על מנת להטמיע את המשמעויות של השינויים הצפוים בארגון שלכם יש צורך בבניית אסטרטגיה אשר לוקחת בחשבון יעדים מיידים וארוכי טווח ומשלבת יעדי קיימות לצד מדדים פיננסים ותפעוליים. זאת, על מנת להבטיח התייעלות תפעולית אפקטיבית אשר מובילה ומתווה את פעילות השוק בהתאם לצרכים העסקיים של הארגון, ולא מגיבה לדרישות המדינה.

אם אתם רוצים להבין יותר כיצד השינויים הצפויים בעיסוק הממשלתי במשבר האקלים צפוי להשפיע על הארגון שלכם, ומהן ההזדמנויות העסקיות הטמונות בשינוי זה עבורכם - אנחנו בפרקטיקת ה-ESG ב-Deloitte נשמח לעמוד לרשותכם.

למידע ופרטים נוספים:

אירנה בן יקר
שותפה,
מובילת תחום ה-ESG ב-Deloitte
052-5838634
ibenyakar@deloitte.co.il

גל הראל
מנהל פרקטיקת ה-ESG ב-Deloitte
052-2245735
gaharel@deloitte.co.il

www.deloitte.co.il
Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.
Deloitte Israel Co. is a firm in Deloitte Global Network. Deloitte Israel Group a leading professional services firms, providing a wide range of world-class audit, tax, consulting, financial advisory and trust services. The firm serves domestic and international clients, public institutions and promising fast-growth companies whose shares are traded on the Israeli, US, European and foreign capital markets.

© 2021 Deloitte Israel Co.